

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

สรุปลักษณะการ มลพิษของประเทศไทย พ.ศ. 2545

กรมควบคุมมลพิษ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ. 2545 เป็นการสรุปและประมวลข้อมูล ข้อเท็จจริงสถานการณ์สิ่งแวดล้อมด้านมลพิษทางน้ำ อากาศและเสียง ขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายและสารอันตราย รวมทั้งเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในรอบปี พ.ศ. 2545 นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้กรมควบคุมมลพิษ จัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติปีละหนึ่งครั้ง โดยการรวบรวม ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมเฉพาะด้านมลพิษที่มีอยู่และข้อมูลจากการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษกำลังดำเนินการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยฉบับสมบูรณ์และจะทำการเผยแพร่ต่อไป

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สรุปสถานการณ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ สถาบันการศึกษาและประชาชนทั่วไป ในการเพิ่มการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านมลพิษอย่างถูกต้อง ครอบคลุมและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

กรมควบคุมมลพิษ

มีนาคม 2546

สารบัญ

สถานการณ์คุณภาพแหล่งน้ำของประเทศไทย	3
คุณภาพแหล่งน้ำจืด	3
ประชาชนกับการร่วมมือแก้ไขปัญหามลพิษในแม่น้ำท่าจีน	6
คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง	7
คุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวและเกาะ	9
ปรากฏการณ์ซีปัลลาวาฟ	10
อุบัติเหตุน้ำมันรั่วไหล	11
ปลาตายที่แม่น้ำแม่กลอง	12
สถานการณ์คุณภาพอากาศของประเทศไทย	14
คุณภาพอากาศในกรุงเทพมหานคร	14
คุณภาพอากาศในเขตปริมณฑล	18
คุณภาพอากาศในพื้นที่ต่างจังหวัด	19
ปัญหาฝุ่นละอองกับทัศนวิสัย	19
มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน	21
สถานการณ์มลพิษทางเสียงของประเทศไทย	23
ระดับเสียงในกรุงเทพมหานคร	23
ระดับเสียงในพื้นที่ต่างจังหวัด	24
สถานการณ์ด้านการจัดการขยะมูลฝอย	24
การใช้ประโยชน์ของเสีย	26
สถานการณ์การจัดการมลพิษด้านสารอันตราย	28
การดำเนินการแก้ไขปัญหาเนื่องจากสารอันตราย	30
ของกรมควบคุมมลพิษ	
สถานการณ์มลพิษด้านของเสียอันตราย	31
ศูนย์สนับสนุนปฏิบัติการฉุกเฉินสารเคมี	34
การแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤต	36
ในพื้นที่เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร	
การดำเนินการเรื่องร้องทุกข์	38

สถานการณ์คุณภาพแหล่งน้ำของประเทศไทย

คุณภาพแหล่งน้ำจืด

ปี 2545 (ม.ค. - ต.ค. 45) ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายสำคัญ 49 สาย และแหล่งน้ำนิ่ง 4 แหล่ง ได้แก่ กว๊านพะเยา บึงบอระเพ็ด หนองหาน และลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (ได้แก่ ทะเลน้อย ทะเลหลวงและทะเลสาบสงขลา) พบว่า ร้อยละ 40 ของแหล่งน้ำที่ตรวจสอบมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 25 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 32 อยู่ในเกณฑ์ต่ำ และร้อยละ 3 อยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก

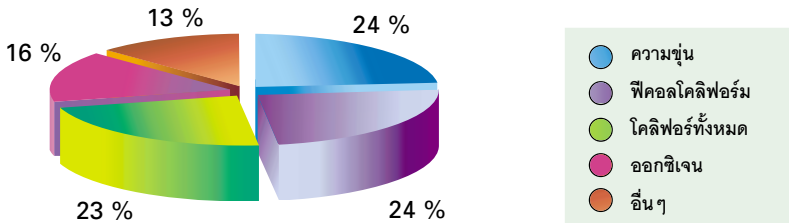
คุณภาพน้ำ	ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	ร้อยละ
 ดี	บึงบอระเพ็ด อิงแจ่มจาง กว๊านพะเยา	แควน้อย แควใหญ่เพชรบุรีตอนบน กุยบุรี ปราณบุรี	ตราด เวฬุ	หนองหาน ลำชี ลำปาว มูล เสียว สงคราม ชูน	ตาปีตอนบน หลังสวน บิดธานี ทะเลน้อย ตรังคลองเทพา	40
 พอใช้	ลี้ บึง กวง	แม่กลอง เจ้าพระยาตอนบนและตอนกลางเพชรบุรีตอนล่างสะแกกรัง น้อย	ปราจีนบุรี นครนายก	พองตอนบน ชี	ชุมพร สายบุรี พุมดวง	25
 ต่ำ	กก ยม วัง น่าน	ทำเขินตอนบนและตอนกลาง ลพบุรี ป่าสัก	บางปะกง ระยอง พังงาด ประแสร์ จันทบุรี	พองตอนล่าง ลำตะคองตอนบน เลย	ปากพูน ตาปีตอนล่าง ทะเลหลวง ทะเลสาบสงขลา	32
 ต่ำมาก	เจ้าพระยาตอนล่าง ทำเขินตอนล่าง			ลำตะคองตอนล่าง		3

หมายเหตุ

คุณภาพน้ำ	เกณฑ์ชี้วัดคุณภาพน้ำ			การใช้ประโยชน์
	DO (ม.ก./ล.)	BOD (ม.ก./ล.)	FCB (หน่วย)	
 ดี	ไม่ต่ำกว่า 4.0	ไม่เกินกว่า 1.5	ไม่เกินกว่า 1,000	การอนุรักษ์สัตว์น้ำ การประมง การว่ายน้ำ กีฬาทางน้ำ การอุปโภคและบริโภค โดยต้องทำการฆ่าเชื้อโรคและปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อน
 พอใช้	ไม่ต่ำกว่า 3.0	ไม่เกินกว่า 2.0	ไม่เกินกว่า 4,000	การเกษตร การอุปโภคและบริโภคโดยต้องทำการฆ่าเชื้อโรคและปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อน
 ต่ำ	ไม่ต่ำกว่า 2.0	ไม่เกินกว่า 4.0	ไม่เกินกว่า 60,000	การอุตสาหกรรม การอุปโภคและบริโภค โดยต้องทำการฆ่าเชื้อโรคและปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน
 ต่ำมาก	น้อยกว่า 2.0	มากกว่า 4.0	มากกว่า 60,000	การคมนาคม

ในปีนี้มีปริมาณน้ำมาก จากฝนที่ตกหนักและเกิดน้ำท่วมในหลายๆ พื้นที่ ซึ่งเป็นอุทกภัยในรอบหลายปี ทำให้คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดีเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับ ปี 2544

ร้อยละของปัญหาคุณภาพน้ำทั่วประเทศ ปี 2545

ปัญหาสำคัญที่ตรวจพบในแหล่งน้ำ ได้แก่ การปนเปื้อนของแบคทีเรีย มีปริมาณสูงทั้งกลุ่มฟิโคลโคลิฟอร์ม และโคลิฟอร์มทั้งหมด โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ที่ชุมชนหนาแน่น เทศบาลที่ยังไม่มีระบบบำบัดที่สมบูรณ์ หรือไม่มีเลย ที่อาจเสี่ยงต่อสภาวะการแพร่กระจายของโรคทางเดินอาหาร อาทิ อหิวาตกโรค บิด เป็นต้น

ภาคเหนือ ปัญหาเรื่องความขุ่น เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่สูง และการปนเปื้อนของแบคทีเรีย โดยแม่น้ำยม น่าน และกก มีปัญหาความขุ่นสูงในช่วงหน้าฝน บริเวณชุมชนเมืองในจังหวัดแพร่ น่าน สุโขทัย พิจิตร ลำปาง มีการปนเปื้อนของแบคทีเรียสูง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหาเรื่องความขุ่นจากการชะล้างหน้าดิน เนื่องจากฝนตก การปนเปื้อนของแบคทีเรียในกลุ่มฟิโคลโคลิฟอร์มที่พบมากในบริเวณที่ผ่านชุมชนใหญ่ บริเวณที่เป็นปัญหา คือ อ.เมือง จ.นครราชสีมา โดยมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ต่ำมากมาตลอด

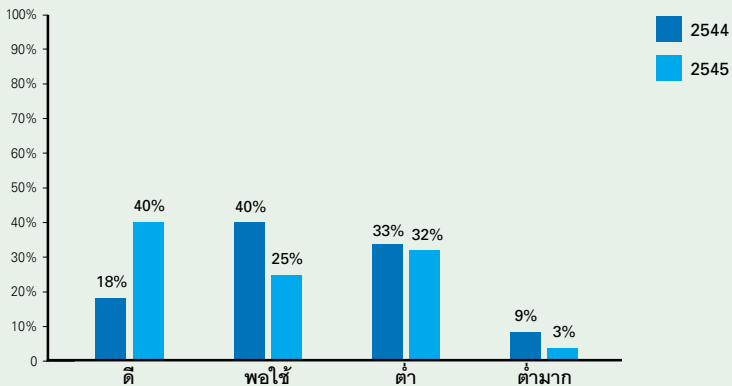
ภาคกลาง มีปัญหาในหลายตัวชี้วัด ได้แก่ ค่าออกซิเจนละลาย การปนเปื้อนของแบคทีเรีย ค่าความขุ่น และธาตุอาหารพวกแอมโมเนีย ฟอสฟอรัส ส่วนใหญ่เกิดจากมลพิษทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและชุมชน ที่มีอยู่หนาแน่นมากใน

แม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำเจ้าพระยา และท่าจีน รวมทั้งเป็นแหล่งรองรับน้ำจากแหล่งน้ำทางภาคเหนือ แม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณที่เป็นปัญหา อยู่ในช่วงตอนล่าง ตั้งแต่ อ.เมือง จ.นนทบุรี ผ่านกรุงเทพฯ ถึง อ.เมือง จ.สมุทรปราการ แม่น้ำท่าจีน บริเวณที่เป็นปัญหาอยู่ในช่วงตอนล่าง ตั้งแต่ อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม ถึง อ.เมือง จ.สมุทรสาคร

ภาคตะวันออก ปัญหาการรुक้าของน้ำทะเลในช่วงฤดูแล้ง การปนเปื้อนของแบคทีเรีย ในเดือนพฤศจิกายนเกิดเหตุการณ์ปลาในกระชังตายในแม่น้ำปราจีนบุรี อ.บ้านสร้าง เนื่องจากปริมาณน้ำฝนมากจึงต้องเร่งระบายน้ำเข้าคลองคลองส่งผลให้น้ำเน่าเสียสะสมลงสู่แม่น้ำ กลางเดือนธันวาคม ปลากระพงในกระชังตายบริเวณปากน้ำแม่น้ำบางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา เนื่องจากหลายปัจจัย

ภาคใต้ แหล่งน้ำที่เป็นปัญหาคือ ทะเลสาบสงขลา บริเวณ อ.เมือง จ.สงขลา พบว่าการปนเปื้อนของแบคทีเรีย ความสกปรกในรูปปีโอติ และแอมโมเนีย มีค่าสูง นอกจากนี้ มีโครงการจัดทำแผนการควบคุมฟื้นฟูการปนเปื้อนตะกั่วในแม่น้ำปัตตานี โดยศึกษาในพื้นที่ลุ่มน้ำปัตตานีและอ่าวปัตตานี ทั้งนี้ปริมาณตะกั่วในแม่น้ำ ไม่เกินมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดิน

แสดงเปอร์เซ็นต์คุณภาพน้ำทั่วประเทศ เปรียบเทียบ ปี 2544 และ 2545

ประชาชนกับการร่วมมือแก้ไขปัญหามลพิษ ในแม่น้ำท่าจีน

“ปัจจุบันแม่น้ำท่าจีนเป็นแม่น้ำที่เสื่อมโทรมมากที่สุดในประเทศ” ทั้งนี้เนื่องจากสภาพคุณภาพน้ำที่มีการตรวจสอบอยู่เป็นประจำชี้ว่า เกือบตลอดปี ปริมาณออกซิเจนละลายในแหล่งน้ำ ตั้งแต่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ลงไปจนถึงปากแม่น้ำ จังหวัดสมุทรสาคร รวมระยะทางประมาณ 82 กิโลเมตร มีค่าต่ำกว่า 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งเป็นสภาพที่ลำบากแก่การดำรงชีวิตของสัตว์น้ำโดยทั่วไป ขณะที่แหล่งน้ำมีความเสี่ยงต่อการนำพาโรคทางเดินอาหารสูง เนื่องจากแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มเจี๊ยตลดอดลำนน้ำมีค่าสูงเกินกว่า 10,000 หน่วย (เอ็มพีเอ็นต่อ 100 มิลลิลิตร) เสมอ ซึ่งโดยปกติไม่ควรมีค่าเกินกว่า 4,000 หน่วย

ความเสื่อมโทรมที่กล่าวมาเป็นปัญหาที่ค่อยๆ สะสมมานานไม่ต่ำกว่า 20 ปี การแก้ไขเพื่อฟื้นชีวิตของแม่น้ำต้องช่วยกันตัดวงจรแห่งปัญหาเพื่อคืนชีวิตให้แม่น้ำอย่างถาวร แนวความคิดนี้ได้ทำให้เกิดการจัดตั้งองค์กรประชาชน เพื่อการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนอย่างเป็นทางการในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีน นครปฐม ชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีนสมุทรสาครและชมรมคนรักแม่น้ำสุพรรณ ทั้งสามชมรมเป็นองค์กรเกิดขึ้นมาใหม่ ในช่วงปี 2541 ถึง 2544 ที่ผ่านมา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเฝ้าระวังและการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในลุ่มน้ำรู้จักและหวงแหนแม่น้ำ รวมถึงสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อความร่วมมือในการอนุรักษ์ลำน้ำ เป็นต้น

จังหวัดนครปฐม มีการก่อตั้งชมรมอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2541 ประธานชมรมคนปัจจุบัน คือ คุณประสพ ชื่นอินทร์งาม มีเจ้าอาวาสวัด 41 วัดริมแม่น้ำในจังหวัดนครปฐม เป็นที่ปรึกษาฝ่ายสงฆ์

จังหวัดสุพรรณบุรี มีการก่อตั้งชมรมในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2543 ประธานชมรมคนปัจจุบัน คือ คุณนิมิตร สมบุญณวิทย์ ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 350 คน

จังหวัดสมุทรสาคร มีการก่อตั้งชมรมเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2544 ประธานชมรมคนปัจจุบัน คือ คุณปรีชา ศิริแสงอร่ามพี มีเจ้าคณะจังหวัด อำเภอบ้านลาดและเจ้าอาวาสวัดที่อยู่ริมน้ำทุกวัด เป็นที่ปรึกษาฝ่ายสงฆ์

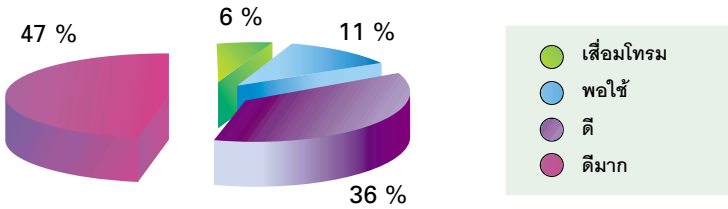

ชมรมทั้งสามเข้าร่วมเป็นคณะอนุกรรมการประสานจัดการลุ่มน้ำท่าจีน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการและแสดงความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของส่วนราชการและเอกชน ในการจัดการ

แม่น้ำท่าจีน นอกจากนี้ ยังมีส่วนร่วมประสานงานวิจัยในโครงการ “เครือข่ายการวิจัยบูรณาการเพื่อการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำท่าจีน-แม่กลอง” ซึ่งจะป็นฐานความรู้เพื่อการพัฒนาลุ่มน้ำให้เป็นระบบที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต บทบาทเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการยอมรับของสาธารณชนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรประชาชนในการอนุรักษ์ลุ่มน้ำที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนต่อไป

คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง

จากการตรวจวัดคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งทั่วประเทศ (23 จังหวัด) ในปี 2545 (เดือนมีนาคม) โดยประเมินสถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลโดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (Marine Water Quality Index) พบว่ามีสถานที่ที่มีคุณภาพน้ำทะเลอยู่ในเกณฑ์ดีมาก 47% ดี 36 % พอใช้ 11% และเสื่อมโทรม 6% แต่ยังไม่พบว่ามีสถานที่ที่มีคุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรมมาก

โดยคุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรมอยู่ในพื้นที่อ่าวไทยตอนใน บริเวณปากแม่น้ำสายหลัก 4 สาย บริเวณปากแม่น้ำระยอง จ.ระยอง ปากคลองบ้านแหลม ปากคลองบางตะนูน จ.เพชรบุรี และปากแม่น้ำปัตตานี จ.ปัตตานี ซึ่งปากแม่น้ำหรือปากคลองเป็นแหล่งรองรับของเสียที่มาจากกิจกรรมต่างๆ เช่น แหล่งชุมชน อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

อ่าวไทยตอนใน (บริเวณปากแม่น้ำสายหลัก 4 สาย)

ส่วนใหญ่มีค่าเป็นไปตามมาตรฐาน ยกเว้น ออกซิเจนละลายซึ่งมีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน บริเวณปากแม่น้ำท่าจีนและบางขุนเทียน (3.4 - 3.9 มิลลิกรัมต่อลิตร (มก./ล.)) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดสูงเกินมาตรฐาน บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา ท่าจีน และแม่กลอง (1,300-16,000 เอ็มพีเอ็นต่อ 100 มิลลิตร (หน่วย)) และเหล็กสูงเกินมาตรฐาน บริเวณปากแม่น้ำบางปะกงและท่าจีน (324 - 641 ไมโครกรัมต่อลิตร (มคก./ล.))

อ่าวไทยฝั่งตะวันออก

ส่วนใหญ่มีค่าเป็นไปตามมาตรฐาน ยกเว้น แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดซึ่งมีค่าสูงเกินมาตรฐาน บริเวณศรีราชา ปากแม่น้ำระยองและปากคลองใหญ่ (จ.ตราด) (3,000-9,000 หน่วย) และเหล็กสูงเกินมาตรฐาน บริเวณปากคลองใหญ่ (590 มคก./ล.)

นอกจากนี้ได้ตรวจวัด *Vibrio parahaemolyticus* ซึ่งเป็นแบคทีเรียที่ก่อให้เกิดโรคอาหารเป็นพิษในบริเวณอ่าวชลบุรี (20-30 CFU ต่อ มิลลิตร (CFU/มล.))

อ่าวไทยฝั่งตะวันตก

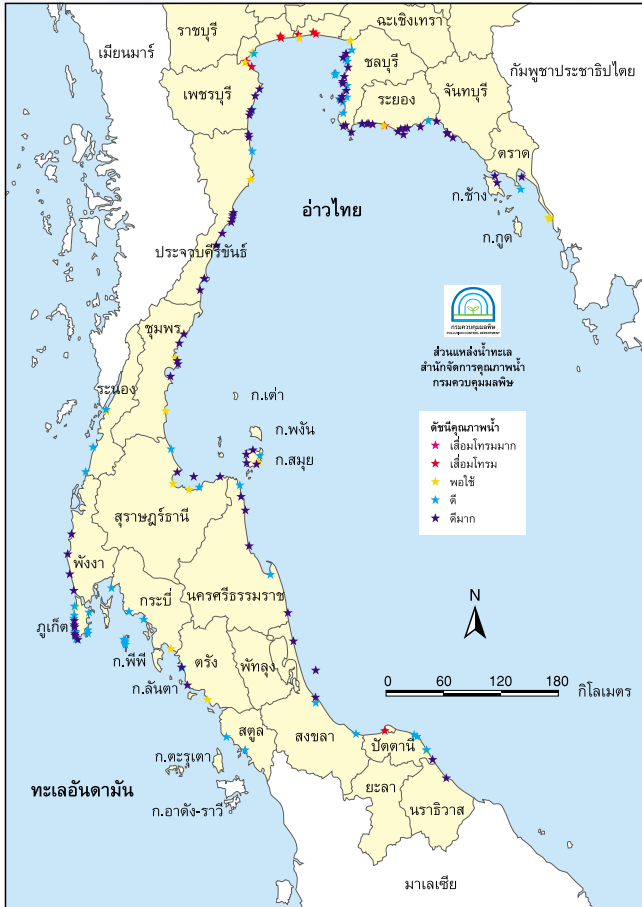
ส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐาน ยกเว้น ออกซิเจนละลายซึ่งมีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน บริเวณปากคลองบ้านแหลม (จ.เพชรบุรี) (3.4 มก./ล.) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดสูงเกินมาตรฐาน บริเวณปากคลองบ้านบางตะนูน ปากคลองบ้านแหลม (จ.เพชรบุรี) ปากแม่น้ำชุมพร ปากแม่น้ำหลังสวน ปากแม่น้ำปัตตานี (2,400 - 16,000 หน่วย) และเหล็กสูงเกินมาตรฐาน บริเวณหาดสามพระยา (จ.ประจวบคีรีขันธ์) และปากคลองท่าเคย (จ.สุราษฎร์ธานี) (442-556 มก./ล.) นอกจากนี้บริเวณแหล่งเลี้ยงหอยที่สำคัญ เช่น ปากคลองบ้านแหลมมีปริมาณแบคทีเรียชนิด *V. parahaemolyticus* สูง (300 CFU/มล.)

ฝั่งอันดามัน

ส่วนใหญ่เป็นไปตามมาตรฐาน ยกเว้นบริเวณหาดชาญดำริ (จ.ระนอง) และหาดโนหาน (จ.ภูเก็ต) พบปริมาณออกซิเจนละลายต่ำกว่ามาตรฐาน (2.8-3.0 มก./ล.) และบริเวณบ้านแหลมลึก (จ.พังงา) พบแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมดสูงเกินมาตรฐาน (16,000 หน่วย)

คุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวทะเล:

คุณภาพสิ่งแวดล้อมของชายหาดท่องเที่ยวที่สำคัญๆ 13 หาด พบว่าหาดทรายแก้ว (เกาะเสม็ด จ.ระยอง) หาดหัวหิน (จ.ประจวบคีรีขันธ์) หาดเฉวง (เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี) หาดกะรน (จ.ภูเก็ต) และหาดยาว (จ.กระบี่) มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ดี (4 ดาว จากคะแนนเต็ม 5 ดาว) หาดบางแสน หาดพัทยา (จ.ชลบุรี) หาดชะอำ (จ.เพชรบุรี) หาดละไม (เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี) หาดป่าตอง (จ.ภูเก็ต) หาดโล๊ะดาลัม และหาดตันไทร (เกาะพีพี จ.กระบี่) มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (3 ดาว) ส่วนหาดจอมเทียน (จ.ชลบุรี) มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (2 ดาว)

แผนที่แสดงดัชนีคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งประเทศไทย ต้นฤดูฝน ปี พ.ศ. 2545

ปรากฏการณ์ซีปลาวาฟ

เกิดปรากฏการณ์ซีปลาวาฟ 12 ครั้ง โดย 10 ครั้ง เกิดในบริเวณ จ.ฉะเชิงเทรา ถึงชลบุรี อีก 2 ครั้งเกิดบริเวณหาดชะอำถึงหัวหิน โดยพบสัตว์น้ำตายและการเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของสาหร่ายผมนางเล็ดร่วมด้วย และครั้งล่าสุดที่ได้รับรายงาน เกิดบริเวณปากแม่น้ำบางปะกงเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2545 ทำให้ปลากระพงขาวที่เลี้ยงในกระชังตายเป็นจำนวนมาก

อุบัติเหตุน้ำมันรั่วไหล

ในปี 2545 เกิดอุบัติเหตุน้ำมันรั่วไหลครั้งสำคัญ 2 ครั้ง คือเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2545 เรือ Eastern Fortitude สัญชาติปานามา ได้เกิดอุบัติเหตุชนกับหิน หลาม อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี ทำให้มีน้ำมันเตารั่วไหลออกมา มากกว่า 206 ตัน โดยไม่แจ้งว่ามีน้ำมันรั่วไหล ทำให้มีคราบน้ำมันเคลื่อนตัวเข้าสู่ฝั่ง บริเวณหาดปลา หาดพญาน หาดน้ำริน หาดแสงจันทร์ หาดแม่รำพึง จ.ระยอง และ เกาะจวง เกาะจวน เกาะขาม หินหลักไมล์ เกาะแสมสาร จ.ชลบุรี สร้างความเสียหายอย่างมากต่อสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวและการประมง และครั้งที่สองเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2545 เรือขนส่งสินค้า M.V. KOTA WIJAYA สัญชาติสิงคโปร์ ชนกับเรือน้ำมัน M.V. SKY ACE สัญชาติปานามา บริเวณเกาะไผ่ จ.ชลบุรี ทำให้มีน้ำมันเตารั่วไหลออกมา 20 ตัน คราบน้ำมันดังกล่าวได้กระจายในบริเวณอ่าวศรีราชา แหลมฉบัง จนถึงหาดพัทยา

ในปี 2546 คาดการณ์ว่าปัญหาต่างๆ ที่เคยเกิดขึ้นในปี 2545 เช่น ปัญหาคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งเสื่อมโทรม การเกิดปรากฏการณ์ซีปลาวาฬ อุบัติเหตุน้ำมันรั่วไหล ยังคงจะเกิดขึ้น และบางปัญหาอาจทวีความรุนแรง หรือมีความถี่เพิ่มมากขึ้น หากไม่ร่วมมือกันในการลดการปล่อยของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษต่างๆ ลงสู่แหล่งน้ำ หรือเพิ่มความระมัดระวังในการเดินเรือให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังอาจมีปัญหาใหม่ๆ เกิดขึ้น เช่น การพบแบคทีเรียที่ก่อให้เกิดโรคอาหารเป็นพิษในแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสูง หรือการพบสัตว์น้ำบางชนิดเปลี่ยนเพศ เนื่องจากสารไตรบิวทิลทิน ซึ่งเป็นส่วนประกอบของสีกันเพรียงสำหรับทาเรือ

ปลาตายที่แม่น้ำแม่กลอง

ในช่วงปลายเดือนมกราคม 2545 เกิดเหตุการณ์ปลาตายในแม่น้ำแม่กลอง ในเขตจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม กรมควบคุมมลพิษ ได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 4 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี ออกตรวจสอบข้อเท็จจริง พบว่ามีสาเหตุเกิดจากการระบายน้ำเสียจากการผลิตหัวผักกาดดองเค็มในบริเวณตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ไปทางทิศเหนือประมาณ 10 กิโลเมตร ในบริเวณดังกล่าวนี้เป็นแหล่งผลิตหัวผักกาดดองเค็มหนาแน่น โดยมีผู้ประกอบการมากกว่า 30 ราย รวมผลผลิตในพื้นที่ประมาณ 30 ล้านกิโลกรัมต่อปี โดยมีเพียง 2 ราย ที่จัดว่าเป็นโรงงานและอยู่ภายใต้การควบคุมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี

น้ำเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิตหัวผักกาดดองเค็มนี้มีความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (บีโอดี) ประมาณ 12,000 มก./ล. ซึ่งน้ำเสียจากการผลิตดังกล่าวบางส่วนได้ระบายลงสู่แม่น้ำแม่กลอง

ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี จึงได้ขอความร่วมมือจากกรมชลประทานเพิ่มการระบายน้ำจากเขื่อนแม่กลองในอัตรา 70 - 90 ลบ.ม./วินาที เป็น 240 ลบ.ม./วินาที เพื่อเจือจางน้ำเสียจนกระทั่งเหตุการณ์เข้าสู่สภาวะปกติในช่วงวันที่ 25 - 26 มกราคม 2545

ผลการตรวจสอบ ค่าออกซิเจนละลายน้ำ (DO)

วันที่ตรวจวัด	ออกซิเจนละลาย (ม.ก./ล.)	บริเวณที่ตรวจวัด	หน่วยงานที่ตรวจวัด
7 ม.ค. 45	6.0	สะพานศิริรัตน์ อ.เมือง จ.ราชบุรี	สนง.อุตสาหกรรม จ.ราชบุรี
23 ม.ค. 45	1.5	สะพานศิริรัตน์ อ.เมือง จ.ราชบุรี	กรมควบคุมมลพิษ
24 ม.ค. 45	0.1	บ้านคู้่น้าวาน อ.เมือง จ.ราชบุรี	สนง.อุตสาหกรรม จ.ราชบุรี

จากเหตุการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท ทั้งนี้ ไม่รวมผลกระทบต่อระบบนิเวศแหล่งน้ำ ทำให้ผู้เลี้ยงปลาในกระชังริมแม่น้ำแม่กลองเดือดร้อน ที่ต้องแก้ไขปัญหามันต้นโดยเคลื่อนย้ายกระชังปลาและใช้เครื่องมือฉีดน้ำดับเพลิงมาพ่นน้ำเพื่อเพิ่มค่าออกซิเจนในแม่น้ำ

การป้องกันและแก้ไขปัญหาในระยะยาว ให้มีการสร้างเครือข่ายตรวจวัดคุณภาพน้ำในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ริมน้ำ โดยให้องค์กรปกครองท้องถิ่นรับผิดชอบและตั้งงบประมาณดำเนินการและให้สาธารณสุขจังหวัดราชบุรีฟื้นฟู “กลุ่มอาสาสมัครตรวจวัดคุณภาพน้ำ” รวมทั้งประสานงานกับชุมชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่โดยขอความร่วมมือจากกรมควบคุมมลพิษในการฝึกอบรมบุคลากร นอกจากนี้จังหวัดราชบุรีต้องกดดันให้ผู้ประกอบการจัดการน้ำเสียจากการหมักหัวผักกาดเค็มให้ถูกต้อง ซึ่งยังมีข้อจำกัดในด้านพื้นที่ดำเนินการและเทคโนโลยีการจัดการน้ำเสียที่มีความคุ้มสูง

สถานการณ์คุณภาพอากาศของประเทศไทย

คุณภาพอากาศของประเทศไทย ในปี 2545 มีสถานการณ์ไม่แตกต่างจากปีที่ผ่านมามากนัก ปัญหาหลักยังคงเป็นฝุ่นขนาดเล็ก (PM_{10}) ซึ่งพบเกินมาตรฐานในหลายพื้นที่ ได้แก่ สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร สระบุรี และลำปาง เป็นต้น ปัญหารองลงมา คือ ก๊าซโอโซน ซึ่งพบเกินมาตรฐานในบางพื้นที่ ส่วนสารมลพิษอื่นๆ ได้แก่ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ และก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ยังมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

▲ สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ
ในบรรยากาศ

คุณภาพอากาศในกรุงเทพมหานคร

สารมลพิษทางอากาศที่พบเกินมาตรฐานในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ฝุ่นขนาดเล็ก ก๊าซโอโซน และฝุ่นรวม (ตรวจวัดเฉพาะในกรุงเทพมหานคร) สำหรับสารมลพิษอื่นยังมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยในบริเวณริมถนนซึ่งมียานพาหนะเป็นแหล่งกำเนิดหลักจะมีปัญหามากกว่าบริเวณพื้นที่ทั่วไปซึ่งเป็นชุมชนหรือที่พักอาศัย

บริเวณพื้นที่ทั่วไป

บริเวณพื้นที่ทั่วไปในกรุงเทพมหานคร มีสถานีตรวจวัด 10 สถานี จากการตรวจวัดพบว่า ก๊าซโอโซน เป็นปัญหาหลัก ซึ่งพบค่าสูงสุดเกินมาตรฐานเกือบทุกสถานี สำหรับฝุ่นขนาดเล็ก เกินมาตรฐานเป็นครั้งคราว ส่วนสารมลพิษอื่น ได้แก่ ฝุ่นรวม ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ และก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ยังมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ตารางที่ 1)

ก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 0 - 162.0 ส่วนในพันล้านส่วน (ppb) ตรวจพบเกินมาตรฐาน 93 ครั้งจากการตรวจวัดทั้งหมด 62,669 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 0.15 โดยพบค่าสูงสุดบริเวณมหาวิทยาลัยรามคำแหงและส่วนใหญ่จะพบเกินมาตรฐานที่สถานีนี้

ฝุ่นขนาดเล็กเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 16.7-141.7 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) พบเกินมาตรฐานเพียง 7 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 1,775 ครั้งหรือคิดเป็นร้อยละ 0.39 เท่านั้น พบสูงสุดบริเวณโรงเรียนนนทรีวิทยา เขตยานนาวา

ตารางที่ 1 คุณภาพอากาศบริเวณพื้นที่ทั่วไปในกรุงเทพมหานคร ปี 2545

สารมลพิษ	ช่วงค่าที่วัดได้	เปอร์เซ็นต์ โหลที่ 95	ค่าเฉลี่ย	ค่ามาตรฐาน	จำนวนครั้งที่เกิน มาตรฐาน/จำนวนครั้งที่ ตรวจวัด (ร้อยละ)
ฝุ่นรวมเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)	0.01 - 0.31	0.21	0.10	0.33	0/491 (0)
ฝุ่นขนาดเล็กเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มคก./ลบ.ม.)	16.7 - 141.7	81.0	49.4	120	7/1,775 (0.39)
ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)	0 - 9.19	2.20	0.85	30	0/81,379 (0)
ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์เฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppm)	0 - 5.2	1.90	0.90	9	0/83,928 (0)
ก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)	0 - 162.0	49.0	13.7	100	93/62,669 (0.15)
ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)	0 - 98.0	14.0	5.20	300	0/76,252 (0)
ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ppb)	0 - 25.4	11.0	5.20	120	0/3,236 (0)
ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)	0 - 157.0	54.0	23.9	170	0/79,930 (0)

บริเวณริมถนน

บริเวณริมถนนในกรุงเทพมหานครมีปริมาณมลพิษสูงกว่าพื้นที่ทั่วไป เนื่องจากมียานพาหนะเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศที่สำคัญ ในปี 2545 ยังคงพบฝุ่นรวมและฝุ่นขนาดเล็ก เป็นปัญหาหลัก นอกจากนี้ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์และก๊าซโอโซน เกินมาตรฐานเป็นครั้งคราวบางสถานี ส่วนก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 คุณภาพอากาศบริเวณริมถนนในกรุงเทพมหานคร ปี 2545

สารมลพิษ	ช่วงค่าที่วัดได้	เปอร์เซ็นต์ โพลีที่ 95	ค่าเฉลี่ย	ค่ามาตรฐาน	จำนวนครั้งที่เกิน มาตรฐาน/จำนวนครั้งที่ ตรวจวัด (ร้อยละ)
ฝุ่นรวมเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)	0.01 - 0.50	0.32	0.18	0.33	29/677 (4.3)
ฝุ่นขนาดเล็กเฉลี่ย 24 ชั่วโมง (มก./ลบ.ม.)	9.3 - 268.6	114.9	57.8	120	69/1,814 (3.8)
ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppm)	0 - 16.6	4.70	1.90	30	0/56,815 (0)
ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์เฉลี่ย 8 ชั่วโมง (ppm)	0 - 9.6	4.14	1.86	9	9/57,144 (0.015)
ก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)	0 - 113.0	32.0	8.78	100	1/12,790 (0.008)
ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)	0 - 76.0	18.0	7.71	300	0/21,595 (0)
ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์เฉลี่ย 24 ชั่วโมง (ppb)	0 - 52.9	14.0	7.71	120	0/1,069 (0)
ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์เฉลี่ย 1 ชั่วโมง (ppb)	0 - 171.0	75.0	36.74	170	1/23,914 (0.004)

• สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ

จากการตรวจวัดคุณภาพอากาศโดยสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศบริเวณริมถนนอย่างต่อเนื่องตลอดปี จำนวน 7 สถานี พบว่าฝุ่นขนาดเล็กเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 9.3 - 268.6 มก./ลบ.ม. พบเกินมาตรฐาน 69 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 1,814 ครั้งคิดเป็นร้อยละ 3.8 โดยพบสูงสุดริมถนนพระรามที่ 6 บริเวณกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ฝุ่นรวมเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 0.01 - 0.37 มก./ลบ.ม. โดยพบเกินมาตรฐานที่ริมถนนดินแดง บริเวณการเคหะชุมชนดินแดง ซึ่งพบเกินมาตรฐาน 2 ครั้งจากการตรวจวัดทั้งหมด 51 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 3.9

ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์เฉลี่ย 1 ชั่วโมง ตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 0 - 171.0 ppb โดยพบเกินมาตรฐานเพียง 1 ครั้งเท่านั้น ที่ริมถนนดินแดง บริเวณการเคหะชุมชนดินแดง

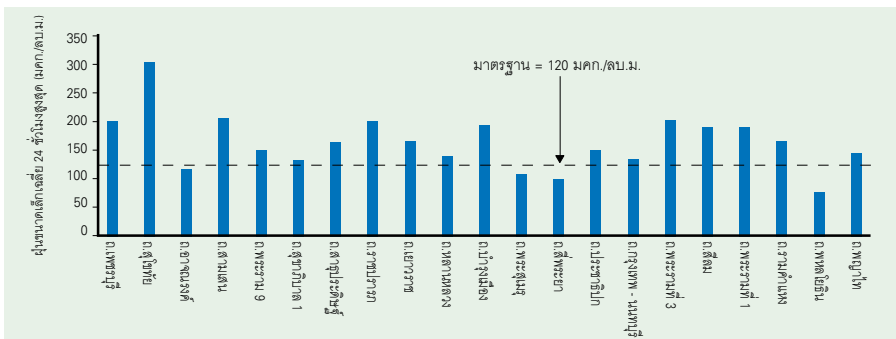
ก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 0 - 113.0 ppb พบเกินมาตรฐานเพียง 1 ครั้ง ที่ริมถนนดินแดง บริเวณการเคหะชุมชนดินแดงเช่นเดียวกัน

ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แต่ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง พบเกินมาตรฐานเป็นครั้งคราวที่ริมถนนสันติภาพ บริเวณวงเวียน 22 กรกฎาคม โดยตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 0 - 9.6 ส่วนในล้านส่วน (ppm) โดยพบเกินมาตรฐาน 9 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 6,483 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 0.14

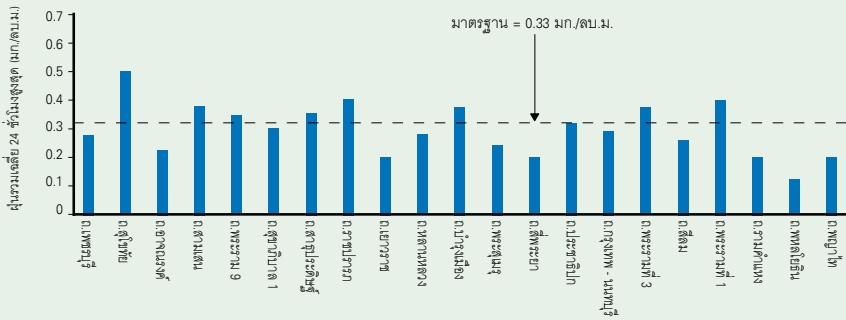
● จุดตรวจวัดแบบชั่วคราว

จากการตรวจวัดคุณภาพอากาศบริเวณริมถนนที่มีการจราจรหนาแน่น โดยจุดตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบชั่วคราว 21 จุดๆ ละ 2-3 สัปดาห์ ตรวจวัดสารมลพิษ 3 ประเภท ได้แก่ ฝุ่นขนาดเล็ก ฝุ่นรวมและก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ พบว่าฝุ่นขนาดเล็กมีปริมาณเกินมาตรฐานหลายแห่ง ฝุ่นรวมพบเกินมาตรฐานเป็นครั้งคราวในบางพื้นที่ ส่วนก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

ฝุ่นขนาดเล็กเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 11.0 - 300.0 มคก./ลบ.ม. พบสูงสุดริมถนนสุขุมวิท บริเวณสี่แยกปากซอยอ่อนนุช นอกจากนี้ยังพบว่าบริเวณริมถนนหลายสายพบฝุ่นขนาดเล็กเกินมาตรฐานเกือบทุกวันที่ตรวจวัด ได้แก่ ถนนเพชรบุรี บริเวณแยกยมราช ถนนราชปรารภ บริเวณประตูน้ำ ถนนบำรุงเมือง บริเวณแมนศรี เนื่องจากสภาพการจราจรที่ติดขัดและหนาแน่น (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 ฝุ่นขนาดเล็กเฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงสุดจากจุดตรวจวัดแบบชั่วคราวใน กทม. ปี 2545

รูปที่ 2 ผู้รวมเฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงสุดจากจุดตรวจวัดแบบชั่วคราวใน กทม. ปี 2545

ผู้รวมเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 0.04 - 0.50 มก./ลบ.ม. พบค่าสูงสุดที่ริมถนนสุขุมวิท บริเวณสี่แยกอ่อนนุช เช่นเดียวกัน เนื่องจากสภาพการจราจรที่ติดขัดและหนาแน่น (รูปที่ 2)

คุณภาพอากาศในเขตปริมณฑล

เขตปริมณฑลเป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัวต่อเนื่องจากกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้มีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งล้วนเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการจราจร อุตสาหกรรมและการก่อสร้าง เป็นต้น สำหรับผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในเขตปริมณฑลทั้ง 5 จังหวัด จำนวน 11 สถานี ได้แก่ สมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม ปทุมธานี และนนทบุรี พบว่าฝุ่นขนาดเล็กและก๊าซโอโซน เป็นปัญหาหลัก สำหรับสารมลพิษอื่นยังมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

ฝุ่นขนาดเล็กเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ส่วนใหญ่พบค่าสูงสุดเกินมาตรฐานเกือบทุกสถานี ยกเว้นบริเวณศาลากลางจังหวัดสมุทรสาคร และมหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม โดยตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 12.2 - 293.4 มคก./ลบ.ม. บริเวณที่มีปัญหามากที่สุด คือ จังหวัดสมุทรปราการ โดยพบข้อมูลที่เกินมาตรฐาน 314 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 1,711 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 18.4

ก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง พบปริมาณสูงเกินมาตรฐานหลายครั้งในทุกสถานี โดยตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 0 - 175.0 ppb พบสูงสุดบริเวณมหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมศาสตร์ จังหวัดนนทบุรี

คุณภาพอากาศในพื้นที่ต่างจังหวัด

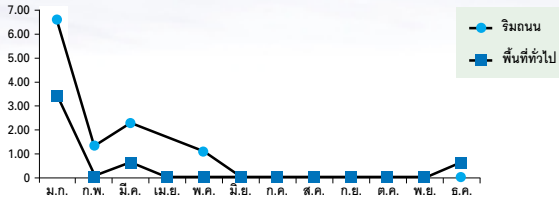
พื้นที่ต่างจังหวัดของประเทศไทย มีฝุ่นขนาดเล็กเป็นปัญหาหลัก รองลงมาคือ ก๊าซโอโซน สำหรับสารมลพิษอื่นยังมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยปริมาณสารมลพิษทางอากาศที่ตรวจวัดได้ในพื้นที่ต่างจังหวัดจะแตกต่างกันตามแหล่งกำเนิดที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ เช่น อำเภอหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี มีอุตสาหกรรมไม่บดและย่อยหิน สำหรับในพื้นที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง มีกิจกรรมการทำเหมืองถ่านหิน ลิกไนต์ ส่งผลให้มีปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่ดังกล่าว

ฝุ่นขนาดเล็กเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 11.3 - 299.8 มคก./ลบ.ม. พบค่าสูงสุดที่บริเวณสถานีอนามัยท่าสี่ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ซึ่งพบเกินมาตรฐาน 49 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 346 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 14.2

ก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง พบปริมาณสูงเกินมาตรฐานเป็นครั้งคราวในบางจังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง สระบุรี ราชบุรี ชลบุรี และระยอง โดยตรวจวัดได้อยู่ในช่วง 0 - 161.0 ppb พบสูงสุดบริเวณศูนย์ราชการรวม จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหาฝุ่นละอองกับทัศนวิสัย

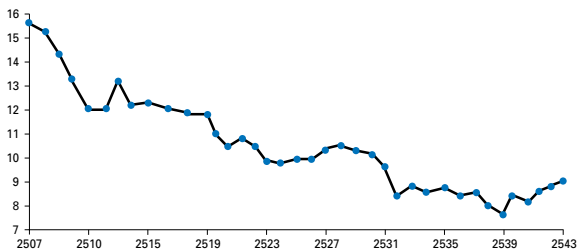
จากข้อมูลผลการตรวจวัดฝุ่นขนาดเล็กที่เกินมาตรฐานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนใหญ่จะเกินมาตรฐานในช่วงฤดูหนาว เนื่องจากอากาศมีสภาพนิ่ง ความกดอากาศสูง ส่งผลให้เกิดการสะสมของสารมลพิษ และในเดือนมกราคม - เมษายน จะมีการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเพื่อเตรียมพื้นที่ในการทำเกษตรกรรม ส่งผลให้ปริมาณฝุ่นละอองสูงขึ้น (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 ร้อยละของฝุ่นขนาดเล็กที่เกินมาตรฐานในกรุงเทพมหานคร ปี 2545

ฝุ่นละออง นอกจากจะส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจของมนุษย์แล้วยังสามารถลดระยะทางการมองเห็น เนื่องจากฝุ่นละอองในบรรยากาศทั้งที่เป็นของแข็งและของเหลวสามารถดูดซับและหักเหแสงได้ ทำให้ทัศนวิสัยในการมองเห็นลดลง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับขนาดความหนาแน่น และองค์ประกอบทางเคมีของฝุ่นละอองนั้น การที่มีฝุ่นละอองแขวนลอยอยู่ในบรรยากาศเป็นจำนวนมาก จะบดบังทัศนวิสัย (Visibility) ทำให้ระยะทางการมองเห็นผ่านอากาศลดลงร้อยละ 25 - 45 ไม่สามารถมองเห็นวัตถุในระยะทางไกลๆ ได้ ดังนั้น ถ้าระดับฝุ่นละอองมีปริมาณสูง ทัศนวิสัยก็ย่อมลดลง

อย่างไรก็ตามจากข้อมูลค่าเฉลี่ยทัศนวิสัยในบริเวณสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี 2507 - 2543 โดยกรมอุตุนิยมวิทยา พบว่าตลอดช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา พบว่าแนวโน้มทัศนวิสัยมีสภาพแย่ลงอย่างต่อเนื่องในช่วงตั้งแต่ปี 2507 - 2539 หลังจากนั้นแนวโน้มเริ่มดีขึ้น (รูปที่ 2) ซึ่งสนับสนุนกับข้อมูลผลการตรวจวัดที่ว่าคุณภาพอากาศดีขึ้นโดยเฉพาะฝุ่นขนาดเล็กที่มีปริมาณลดลง

รูปที่ 2 ค่าทัศนวิสัย ณ สนามบินดอนเมือง กทม. ปี 2507 - 2543 (หน่วย : กิโลเมตร)

มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน

สืบเนื่องจากกรณีไฟไหม้ป่าที่ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อปี 2540 ซึ่งก่อให้เกิดหมอกควันและฝุ่นละอองปกคลุมในบริเวณพื้นที่ประเทศอินโดนีเซีย รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ บรูไน สิงคโปร์ มาเลเซีย

ฟิลิปปินส์ ตลอดจนภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย หมอกควันและฝุ่นละอองเหล่านี้บดบังทัศนวิสัยการมองเห็น ส่งผลกระทบต่อการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน เจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมได้จัดตั้งเจ้าหน้าที่อาวุโสเฉพาะกิจของอาเซียนด้านหมอกควัน รับผิดชอบการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันหมอกควันจากไฟป่าในระดับภูมิภาคอาเซียน เนื่องจากความรุนแรงของปัญหาได้มีการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสและการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านหมอกควันควบคู่กันมาอย่างต่อเนื่อง โดยผลจากการประชุมทั้งสองระดับที่สำคัญๆ มีดังนี้

1. แผนปฏิบัติการหมอกควันระดับภูมิภาค (Regional Haze Action Plan : RHAP)
2. โครงการความช่วยเหลือจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย
3. การดำเนินการในส่วนของ Sub-Regional Fire Fighting Arrangements
4. ความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ
5. ข้อตกลงอาเซียนด้านมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน

ในส่วนของประเทศไทย คณะรัฐมนตรี มีมติ เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2545 เห็นชอบและอนุมัติให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ร่วมลงนามในข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน และเห็นชอบในหลักการกับการให้สัตยาบันต่อข้อตกลงดังกล่าว แต่ในการให้สัตยาบันเพื่อให้ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกโดยสมบูรณ์ ให้กระทำต่อเมื่อประเทศไทยมีความพร้อมในทางปฏิบัติส่งผลให้เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2545 ประเทศไทยได้ร่วมลงนามในข้อตกลงฯ

ดังกล่าว ที่ประเทศมาเลเซีย โดยมี ฯพณฯ เอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ นายชัยสิริ อนะมาน เป็นผู้แทนประเทศไทยร่วมลงนาม

สำหรับการเตรียมพร้อมในทางปฏิบัติสำหรับประเทศไทยในการดำเนินการตามข้อตกลงอาเซียนฯ นั้น กรมควบคุมมลพิษ ได้จัดประชุมหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการควบคุมการเผาในที่โล่งเพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ เพื่อใช้ในการรองรับนโยบายการควบคุมการเผาในที่โล่ง โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้มีการนำนโยบายการควบคุมการเผาในที่โล่งไปใช้เป็นยุทธศาสตร์ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อการลด ป้องกัน และแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศที่เกิดจากการเผาในที่โล่ง และเพื่อเป็นการเตรียมแผนงานและมาตรการรองรับข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน แผนแม่บทแห่งชาติฯ ดังกล่าวประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ยุทธศาสตร์การรองรับข้อตกลงอาเซียนเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ยุทธศาสตร์การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้จากภาคการเกษตร ยุทธศาสตร์การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ยุทธศาสตร์การจัดการไฟฟ้า ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ ยุทธศาสตร์การใช้มาตรการทางด้านกฎหมาย

ในขณะนี้ ประเด็นการให้สัตยาบันต่อข้อตกลงอาเซียนฯ ดังกล่าวอยู่ระหว่างการเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เพื่อมอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้ดำเนินการในการให้สัตยาบันต่อไป โดยในขณะนี้ประเทศไทยสมาชิกอาเซียน 5 ประเทศได้ดำเนินการให้สัตยาบันเรียบร้อยแล้ว ได้แก่ ประเทศบรูไน มาเลเซีย พม่า สิงคโปร์และเวียดนาม

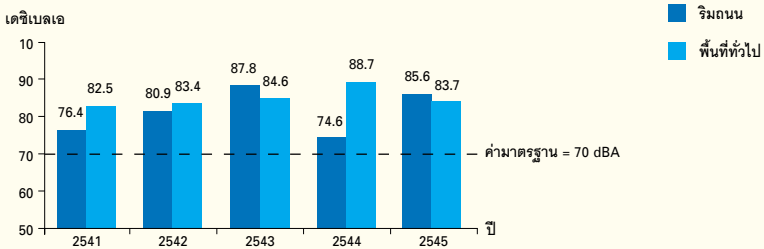
สถานการณ์มลพิษทางเสียงของประเทศไทย

ระดับเสียงที่สำรวจได้ในปี 2545 แตกต่างจากระดับเสียงในปี 2541 - 2544 อยู่ในช่วง 0 - 21 เดซิเบลเอ (dBA) ระดับเสียงบริเวณริมถนน โดยส่วนใหญ่มีค่าเกินมาตรฐานระดับเสียงโดยทั่วไป โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ในพื้นที่ต่างจังหวัด (รูปที่ 1 - 2)

ระดับเสียงในกรุงเทพมหานคร

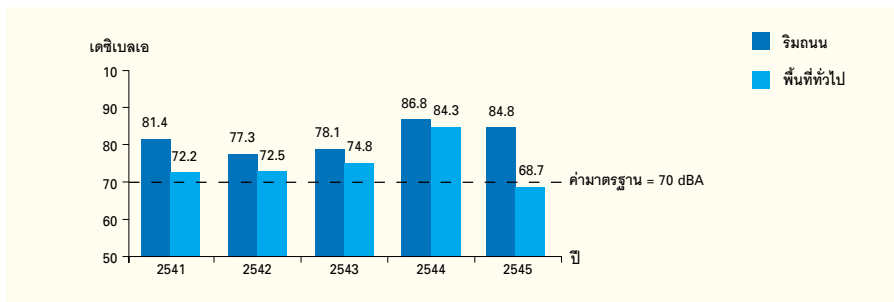
ระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq} 24 ชั่วโมง) บริเวณริมถนนกรุงเทพมหานคร มีค่าอยู่ในช่วง 62 - 83 dBA โดยร้อยละ 96 ของระดับเสียงที่สำรวจได้ตั้งเกินกว่าค่ามาตรฐานระดับเสียงโดยทั่วไป (70 dBA) ค่าสูงสุดพบที่บริเวณสถานีป้อมตำรวจสี่แยกมไหสวรรค์ ถ.ตากสิน (83 dBA) ส่วนระดับเสียงที่สำรวจในบริเวณพื้นที่ทั่วไปมีค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq} 24 ชั่วโมง) ของทุกจุดตรวจวัดอยู่ในช่วง 53 - 85 dBA และพบว่าสถานีโรงเรียนสิงหราชพิทยา เขตบางขุนเทียน มีระดับเสียงสูงสุด โดยร้อยละ 50 ของระดับเสียงที่สำรวจได้ตั้งเกินกว่าค่ามาตรฐาน

รูปที่ 1 ระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq} 24 ชั่วโมง) ใน กทม. ปี 2541 - 2545

ระดับเสียงในพื้นที่ต่างจังหวัด

บริเวณริมเส้นทางจราจร มีค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq} 24 ชั่วโมง) อยู่ในช่วง 55 - 85 dBA ซึ่งร้อยละ 75 ของระดับเสียงที่สำรวจทั้งหมด ดังเกินกว่าค่ามาตรฐานระดับเสียงโดยทั่วไป ซึ่งบริเวณที่มีระดับเสียงสูงสุด คือ บริเวณสถานีศูนย์เยาวชนเทศบาลตำบลศรีราชา จังหวัดชลบุรี (85 dBA) ส่วนในบริเวณพื้นที่ทั่วไป ค่าระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq} 24 ชั่วโมง) ของทุกจุดตรวจวัดไม่เกินค่ามาตรฐาน มีค่าระหว่าง 52 - 69 dBA โดยสถานีชุมสายโทรศัพท์ จังหวัดระยอง มีระดับเสียงสูงสุด (96 dBA)

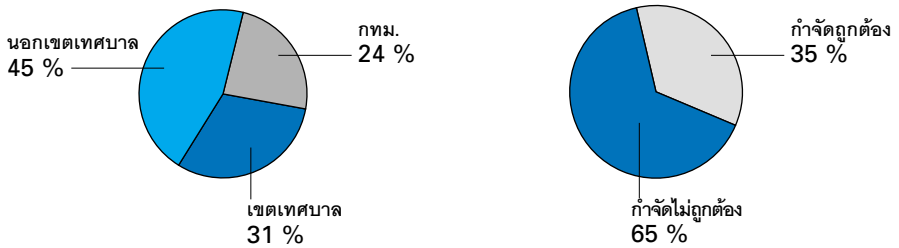
รูปที่ 2 ระดับเสียงเฉลี่ย (L_{eq}) 24 ชั่วโมง ในพื้นที่ต่างจังหวัด ปี 2541 - 2545

สถานการณ์ด้านการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนยังคงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศในเขตชุมชนและท้องถิ่นทุกระดับ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนยังคงแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากการขยายตัวของชุมชน อันเนื่องมาจากการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้น การกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาครัฐบาลทำให้ภาคธุรกิจต่างๆ ขยายตัว การส่งเสริมและการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งการส่งเสริมหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งจากปัจจัยเหล่านี้

ส่งผลให้การบริโภคและอุปโภคของประชาชนเพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วยในปี พ.ศ.2545 พบว่าประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นปีละ 14.3 ล้านตัน เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครมีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณวันละ 9,521 ตัน คิดเป็นร้อยละ 24 เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ประมาณวันละ 200 ตัน ในขณะที่ปริมาณมูลฝอยในเขตเทศบาลและเมืองพัทยาเกิดขึ้นประมาณวันละ 12,046 ตัน คิดเป็นร้อยละ 31 และนอกเขตเทศบาลซึ่งครอบคลุมพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเกิดขึ้นประมาณวันละ 17,632 ตัน คิดเป็นร้อยละ 45

รูปที่ 1 แสดงสัดส่วนของปริมาณมูลฝอยตามลักษณะพื้นที่ ปี พ.ศ. 2545 รูปที่ 2 แสดงสัดส่วนการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ปี พ.ศ. 2545

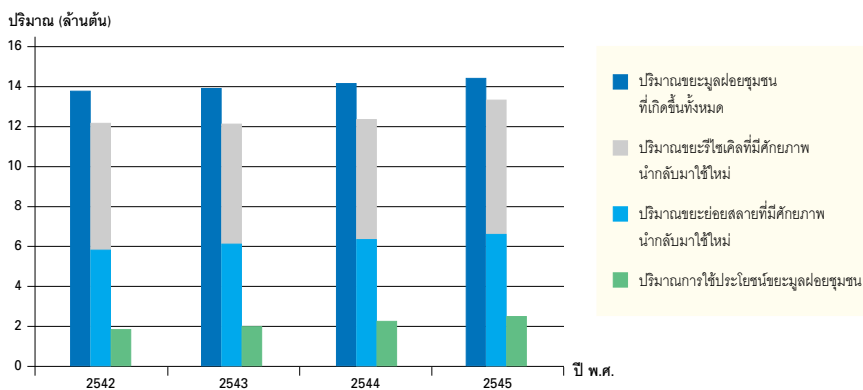
โดยการจัดการขยะมูลฝอยนั้น กรุงเทพมหานคร ได้ว่าจ้างให้เอกชนขนส่งขยะมูลฝอยด้วยวิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลทั้งหมด สำหรับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนระดับเทศบาลและเมืองพัฒยานั้น สามารถเก็บขนมูลฝอยอยู่ในช่วงร้อยละ 70 - 90 และมีระบบการกำจัดที่ถูกหลักสุขาภิบาลเพียง 96 แห่งเท่านั้น โดยแบ่งเป็นสถานที่ฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล 93 แห่ง และเตาเผาจำนวน 3 แห่ง คิดเป็นปริมาณขยะมูลฝอยที่สามารถกำจัดได้อย่างถูกหลักสุขาภิบาลประมาณวันละ 4,200 ตัน หรือร้อยละ 35 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลทั่วประเทศและพื้นที่นอกเขตเทศบาลนั้น ส่วนใหญ่ยังไม่มีสถานที่กำจัดที่ถูกหลักสุขาภิบาล โดยจะกำจัดโดยการกองทิ้งกลางแจ้งหรือเผากลางแจ้งมีเพียงไม่กี่แห่ง ที่นำขยะมูลฝอยไปกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาลร่วมกับเทศบาลส่วนชุมชนที่เป็นชนบทประชาชนจะกำจัดกันเองภายในชุมชน

การใช้ประโยชน์ของเสีย

ในปี 2545 ปริมาณของเสียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามสภาพเศรษฐกิจที่ขยายตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตของภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่สามารถตอบสนองของความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี โดยแหล่งกำเนิดของเสียมีทั้งจากชุมชน เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ซึ่งสามารถจำแนกรายละเอียดได้ ดังนี้

การใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นทั่วประเทศ ในปี 2545 มีประมาณ 14.3 ล้านตัน โดยขยะมูลฝอยมีปริมาณองค์ประกอบที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ประมาณ 12.7 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 89 ของขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งหมด แบ่งเป็นประเภทขยะย่อยสลายที่เหมาะสมแก่การทำปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยน้ำชีวภาพประมาณ 6.4 ล้านตัน และประเภทขยะรีไซเคิล (กระดาษแก้ว พลาสติก เหล็ก อลูมิเนียม และยางรถยนต์) อีกประมาณ 6.3 ล้านตัน ซึ่งมีปริมาณการนำขยะมูลฝอยที่คัดแยกได้จากชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ประมาณ 2.6 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 18 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั้งหมด (รูปที่ 1) และรูปแบบวิธีการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่จะดำเนินการผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น ร้านรับซื้อของเก่า การจัดตั้งธนาคารขยะ การนำขยะมาแลกสิ่งของ การนำขยะมูลฝอยไปประดิษฐ์เป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ และการนำขยะย่อยสลายมาหมักทำปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยน้ำชีวภาพ

รูปที่ 1 ปริมาณการใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน ระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2545

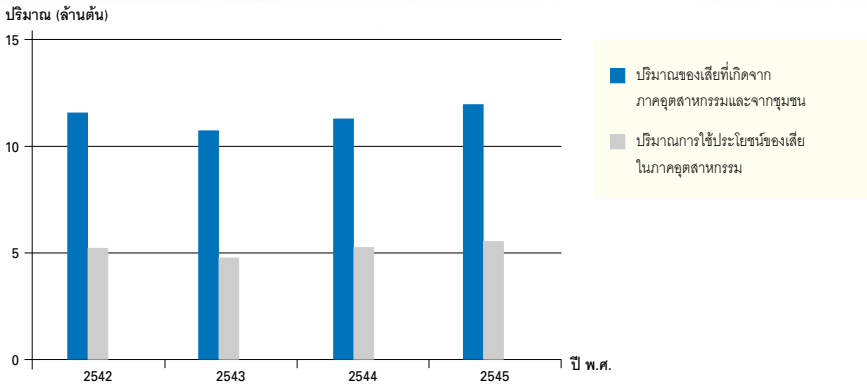
การใช้ประโยชน์ของเสียและวัสดุเหลือใช้ทางเกษตรกรรม ปริมาณของเสียและวัสดุเหลือใช้จากพืช (ข้าว อ้อย ข้าวโพด ยางพารา มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน และมันสำปะหลัง) ที่เกิดขึ้นในปี 2545 มีประมาณ 324.3 ล้านตัน โดยมีลักษณะการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในรูปของเชื้อเพลิง อาหารสัตว์ ทำปุ๋ยอินทรีย์คลุมดิน

ขณะเพาะปลูกพืชและอื่นๆ รวมประมาณ 72.6 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 22 ของปริมาณของเสียและวัสดุเหลือใช้ทางเกษตรกรรมที่เกิดขึ้นทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีมูลสัตว์ (โค กระบือ สุกร ไก่ และเป็ด) เกิดขึ้นอีกประมาณ 2.9 ล้านตัน (โดยน้ำหนักแห้ง) ซึ่งส่วนมากนำมาใช้ประโยชน์เป็นปุ๋ย อาหารปลา และเริ่มมีการนำมาใช้ในกระบวนการผลิตก๊าซชีวภาพแต่การดำเนินงานยังไม่แพร่หลาย

การใช้ประโยชน์ของเสียในภาคอุตสาหกรรม ของเสียที่นำมาใช้ประโยชน์ใหม่ในภาคอุตสาหกรรม (กระดาษ แก้ว พลาสติก เหล็ก อลูมิเนียม และยางรถยนต์) มีทั้งมาจากระบบการแลกเปลี่ยนของเสียของกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมและจากขยะมูลฝอยชุมชนในปี 2545 จากการประมวลข้อมูลจากกรมศุลกากร

กรมโรงงานอุตสาหกรรม ธนาคารแห่งประเทศไทย บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พบว่า มีปริมาณการใช้ประโยชน์ของเสียในภาคอุตสาหกรรมประมาณ 5.4 ล้านตัน คิดเป็นอัตราร้อยละ 45 ของปริมาณของเสียภาคอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นทั้งหมด (ประมาณ 12.0 ล้านตัน) ปริมาณดังกล่าวเพิ่มขึ้นจากปี 2544 ประมาณ 300,000 ตัน (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 ปริมาณการใช้ประโยชน์ของเสียในภาคอุตสาหกรรม ระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2545

จากข้อมูลการใช้ประโยชน์ของเสียในภาคอุตสาหกรรม จะเห็นว่าประเภทอุตสาหกรรมที่มีการนำของเสียมาใช้ประโยชน์ใหม่ค่อนข้างสูง ได้แก่ อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมอลูมิเนียม และอุตสาหกรรมแก้ว ในส่วนของอุตสาหกรรมที่ควรส่งเสริมให้มีปริมาณการใช้ประโยชน์ของเสียเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีอัตราการนำมาใช้ประโยชน์ต่ำ ได้แก่ อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมกระดาษ และอุตสาหกรรมยางรถยนต์ ทั้งนี้ การส่งเสริมควรดำเนินการหลายๆ แนวทางควบคู่กัน เช่น การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาดในการจัดการสิ่งแวดล้อม การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ การจัดตั้งโรงงานแปรรูปเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

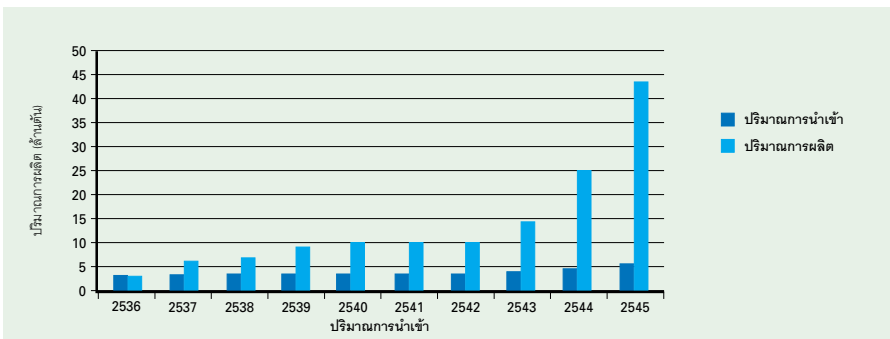
สถานการณ์การจัดการมูลฝอยอันตราย

จากสถิติการนำเข้าสารอันตรายกลุ่มสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์จากต่างประเทศของกรมศุลกากรและสถิติการขอขึ้นทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรมประเภทการผลิตเคมีภัณฑ์สารเคมี หรือวัตถุเคมีในลำดับที่ 42 ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมและการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2545 พบว่า

ปริมาณการนำเข้าสารอันตรายจากต่างประเทศประมาณ 6 ล้านตัน และผลิตในประเทศประมาณ 43 ล้านตัน ซึ่งคิดเป็นปริมาณเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 65 ของปี พ.ศ. 2544 ทั้งนี้ เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยปี พ.ศ. 2545 มีปริมาณค่อนข้างสูงส่งผลให้มีการนำเข้าและผลิตสารเคมีอันตรายในอัตราสูงเช่นกัน

สารอันตรายที่ถูกนำมาใช้ทั้งทางอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมได้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน คนทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งเกษตรกร หากไม่มีการป้องกันอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ สารอันตรายที่ใช้ด้านอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อคนทำงานส่วนใหญ่จะเป็นสารกลุ่มตัวทำละลาย ก๊าซพิษและสารไอระเหย สารโลหะหนักกลุ่มแมงกานีส ปรอท สารหนู และสารตะกั่ว ส่วนสารอันตรายทางการเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของเกษตรกรเป็นกลุ่มที่เกษตรกรใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ สารกำจัดแมลง สารกำจัดวัชพืช เชื้อราและอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบปัญหาเนื่องจากการเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมีที่สร้างความเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมหาศาล โดยเฉพาะในปี 2545 มีอุบัติเหตุเนื่องจากสารอันตรายเกิดขึ้นถึง 27 ครั้ง

รูปที่ 1 ปริมาณการนำเข้าและผลิตสารเคมีในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2536 - 2545

การดำเนินการแก้ไขปัญหาเนื่องจากสารอันตราย ของกรมควบคุมมลพิษ

1. มาตรการจัดการพื้นที่เสี่ยงอุบัติเหตุจากสารเคมี เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติโดยครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมี 14 พื้นที่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลซึ่งประกอบด้วย มาตรการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง มาตรการจัดการฝั่งเมือง มาตรการจัดการพื้นที่อุบัติเหตุสำหรับโรงงาน มาตรการจัดการขนส่งสารเคมีและมาตรการเตรียมความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากนี้ยังมีการดำเนินงานภายใต้มาตรการจัดการพื้นที่เสี่ยงอุบัติเหตุจากสารเคมี ดังนี้

(1) ประเมินความเสี่ยงโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการใช้ ผลิต เก็บสารเคมีและวัตถุอันตรายในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล จำนวน 317 แห่ง พบว่ามีโรงงานที่ความเสี่ยงสูงมากจำนวน 22 แห่ง และเสี่ยงระดับสูงจำนวน 50 แห่ง

(2) จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉินจากสารเคมีให้กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 ของกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลรวมทั้งจังหวัดที่มีโรงงาน 12 ประเภท

ที่ต้องประเมินความเสี่ยงตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 3 จำนวน 20 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง ตราด พระนครศรีอยุธยา สระบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เชียงใหม่ ลำปาง นครราชสีมา ขอนแก่น หนองคาย ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราชและจังหวัดสงขลา

2. ดำเนินการตามอนุสัญญา Rotterdam ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิด

ในการค้าระหว่างประเทศ (Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure for Certain hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade) ซึ่งครอบคลุมสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ 26 ชนิด และสารเคมีอุตสาหกรรม 5 ชนิด ประเทศไทยได้ภาคยานุวัติสารในอนุสัญญา Rotterdamฯ เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2545

3. ดำเนินการตามอนุสัญญากรุงสตอกโฮล์มว่าด้วยสารพิษที่ตกค้างยาวนาน (Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants : POPs) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน สารเคมี POPs เบื้องต้น 12 ชนิด ประเทศไทยลงนามเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2545

4. การแก้ไขปัญหามลพิษและแนวทางการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้สารเคมีในสวนส้มพื้นที่ภาคเหนือ โดยเก็บตัวอย่างและตรวจสอบสภาพพื้นที่ผลกระทบต่อการใช้สารเคมีในสวนส้มของอำเภอฝาง อำเภอแม่สาย และอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมือง อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เพื่อตรวจวิเคราะห์สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชกลุ่มออร์แกโนคลอรีน 16 ชนิด กลุ่มออร์แกโนฟอสเฟต 6 ชนิด และกลุ่มคาร์บาเมท 1 ชนิด ซึ่งพบว่าสารอันตรายที่ตรวจพบมีปริมาณต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้ได้กำหนดแผนงานการติดตามตรวจสอบการตกค้างของสารเคมีในพื้นที่ดังกล่าวในระยะยาวเพื่อนำข้อมูลมาเสนอแนะแนวทางและมาตรการควบคุมไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมในอนาคต

สถานการณ์มลพิษด้านของเสียอันตราย

จากแนวโน้มการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่องในปีที่ผ่านมา กรมควบคุมพิษ คาดการณ์ว่า ปริมาณของเสียอันตรายทั้งหมดในปี 2545 จะมีประมาณ 1.7 ล้านตัน โดยเพิ่มขึ้นประมาณ 3 - 5 % จากปี 2544 (1.68 ล้านตัน) อันเนื่องมาจากการขยายตัวด้านลงทุนจากภาคเอกชน ประมาณ 8 - 10% และมีการ

ขยายตัวด้านการส่งออก มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ประมาณ 1.5 พันล้านบาทหรือสุทธิฉะนั้น ปริมาณของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม มีอัตราเพิ่มขึ้นจากเดิม ประมาณ 5 - 10 %

พื้นที่	อุตสาหกรรม ล้านตัน/ปี	ชุมชน ล้านตัน/ปี	รวมร้อยละ
กทม. และปริมณฑล	0.925	0.156	60.7
ภาคกลาง (ไม่รวม กทม.)	0.078	0.037	6.4
ภาคตะวันออก	0.094	0.022	6.5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.043	0.077	6.7
ภาคใต้	0.114	0.042	8.7
ภาคเหนือ	0.146	0.050	11.0
รวม	1.40	0.38	100

(ประมาณ 1.31 ล้านตัน ในปี 2544 เป็น 1.4 ล้านตันในปี 2545) ส่วนของเสียอันตรายจากชุมชน พบว่า อัตราการบริโภคภาคเอกชนและภาครัฐบาลเพิ่มขึ้น ประมาณ 5 - 7 % ทำให้ปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนเพิ่มขึ้นจากปี 2544 (0.37 ล้านตัน) ประมาณ 1 - 3 % (ประมาณ 0.38 ล้านตันในปี 2545)

การกำจัดของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมในปี 2545 คาดว่า มีปริมาณของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมถูกส่งเข้ากำจัดประมาณ $\pm 10\%$ เทียบกับปี 2544 (ประมาณ 0.17 - 0.19 ล้านตัน) เนื่องจากอุตสาหกรรมบางประเภทยังฟื้นตัวได้ไม่เต็มที่ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการหลีกเลี่ยงการส่งของเสียอันตรายภาคอุตสาหกรรมไปกำจัดอย่างถูกต้อง และสำนักเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมโรงงานอุตสาหกรรม ได้ประกาศรายชื่อโรงงาน ซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการรับบริการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุไม่ใช้แล้ว แบ่งเป็นประเภทของเสียอันตรายตามประเภทโรงงานที่ 101, 105 และ 106 จำนวน 12 โรงงาน และอยู่ระหว่างพิจารณาให้อนุญาตอีกจำนวน 10 โรงงาน สำหรับกรกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชน ในปี 2545 กรมควบคุมมลพิษ ได้จัดทำโครงการศึกษาเพื่อจัดตั้งศูนย์กำจัดของเสียอันตราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมเป็นที่ตั้งศูนย์กำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และภาคกลางฝั่งตะวันตก รวม 18 จังหวัด ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2546 สำหรับปริมาณ

มูลฝอยติดเชื้อในปี 2544 และ 2545 พบปริมาณมูลฝอยติดเชื้อประมาณ 15,300 ตัน และ 16,000 ตัน ตามลำดับ หรือมีอัตราเพิ่มขึ้นประมาณ 7 - 10 % ต่อปี กระทรวงสาธารณสุข ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงานจัดการมูลฝอยติดเชื้อแห่งชาติขึ้น เพื่อดำเนินการจัดทำแผนจัดการมูลฝอยติดเชื้อแห่งชาติและได้จัดทำร่างแผนฯ ดังกล่าวแล้วเสร็จ โดยในปี 2545 ขยะมูลฝอยติดเชื้อในเขตนครหลวงกรุงเทพมหานครได้ว่างจ้างให้ภาคเอกชนรับไปกำจัดด้วยวิธีการเผาในเตาเผาติดเชื้อ (20 ตัน/วัน) ณ โรงงานกำจัดมูลฝอยอ่อนนุช และในสวนภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขกำลังเร่งดำเนินการ ให้โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลที่มีศักยภาพในการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อรับเป็นศูนย์กลาง ในการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่ใกล้เคียง

การขนย้ายของเสียผิดกฎหมายจากต่างประเทศ

กรณีลักลอบนำกากของเสียจากสหราชอาณาจักร มาทิ้งบริเวณท่าเรือของบริษัทบางกอกโมเดิร์นเทอร์มินอล จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ ด้วยปรากฏว่า เมื่อเดือนธันวาคม 2544 - มกราคม 2545 บริษัท Figheldean Boneless Meat สหราชอาณาจักร ได้ส่งสินค้าจากสหราชอาณาจักรมายังประเทศไทย จำนวน 5 ตู้คอนเทนเนอร์ แต่ไม่มีผู้มารับสินค้าเมื่อเดือน

เมษายน 2545 ครบ 75 วัน กรมศุลกากร ได้เปิดตู้คอนเทนเนอร์ดังกล่าวเพื่อตรวจสอบพบว่า เป็นยางรถยนต์เก่า ซากรถและเครื่องยนต์เก่า และแบตเตอรี่เก่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยบทบัญญัติของอนุสัญญาบาเซล ภาวะเบียบและข้อกำหนดทั้งภายในและต่างประเทศ ได้ผลักดันให้สหราชอาณาจักรรับผิดชอบนำของเสียดังกล่าวกลับคืน ตั้งแต่เดือน

พฤษภาคม 2545 - มกราคม 2546 โดยของเสียดังกล่าวได้ถูกขนส่งเพื่อนำกลับ
 สหราชอาณาจักรเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2546

ศูนย์สนับสนุนปฏิบัติการฉุกเฉินสารเคมี

จากสถิติที่กรมควบคุมมลพิษรวบรวมได้พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2545 มีอุบัติภัยด้านสารเคมีเกิดขึ้นจำนวน 27 ครั้ง มีผู้ได้รับบาดเจ็บรวม 92 ราย และ เสียชีวิต 4 ราย มูลค่าความเสียหายประมาณ 600 ล้านบาท ซึ่งสามารถจำแนกตามลักษณะของอุบัติภัยที่เกิดขึ้นได้ดังนี้ 1) การเกิดเพลิงไหม้ของสารเคมี 11 ครั้ง 2) การรั่วไหลของสารเคมี 13 ครั้ง 3) การระเบิด 3 ครั้ง สำหรับสาเหตุของการเกิดอุบัติภัยส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการรั่วไหลจากโรงงานอุตสาหกรรมและอุบัติเหตุระหว่างการขนส่งสารเคมี ทั้งนี้ ศูนย์สนับสนุนปฏิบัติการฉุกเฉินสารเคมี กรมควบคุมมลพิษ ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบพื้นที่และร่วมวางแผนแก้ไขปัญหา ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เกิดเหตุ จำนวน 21 ครั้ง และให้คำแนะนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทางโทรศัพท์ จำนวน 6 ครั้ง เนื่องจากเป็นเหตุที่เกิดในที่ไกลสำนักงานไม่สามารถเดินทางไปได้ทันเวลาที่ หรือเป็นกรณีที่หน่วยระงับเหตุในพื้นที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง เพียงแต่ขาดข้อมูลทางวิชาการ ในการจัดการสารเคมี จึงต้องประสานขอข้อมูลและคำแนะนำด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

กรณีเพลิงไหม้ชุมชนแออัดริมทางรถไฟสาย
 ท่าเรือคลองเตย หลังตลาดปิ่นัง เขตคลองเตย เมื่อวันที่
 4 พฤศจิกายน 2545 ซึ่งเผาผลาญบ้านเรือนประชาชน
 เสียหายกว่า 30 หลังคาเรือน และหนึ่งในจำนวนนั้น
 เป็นบ้านพักที่มีการเก็บสะสมสารเคมีการเกษตร
 จำนวนมาก ทำให้ขณะเกิดเพลิงไหม้มีก๊าซพิษพุ่ง

กระจายและส่งกลิ่นเหม็นอย่างรุนแรง ประชาชนจำนวนมากต้องอพยพไปอยู่ในพื้นที่ที่ปลอดภัย ศูนย์สนับสนุนปฏิบัติการฉุกเฉินสารเคมีได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบบริเวณพื้นที่เกิดเหตุและให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นพิษของก๊าซพิษต่อเจ้าหน้าที่ดับเพลิงและเจ้าหน้าที่เขตคลองเตย เพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ภายหลังเพลิงสงบได้ร่วมดำเนินการตรวจสอบพื้นที่พร้อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ศูนย์อุบัติเหตุกรุงเทพมหานครและสำนักงานเขตคลองเตย พบว่ามีกากสารเคมีและภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืชที่หลงเหลือจากการเกิดเพลิงไหม้กระจายในพื้นที่ประมาณ 100 ตารางเมตร สารเคมีส่วนใหญ่

เป็นสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่มีคลอรีนหรือฟอสฟอรัสเป็นองค์ประกอบ (สารกลุ่มออร์กาโนคลอรีนและออร์กาโนฟอสเฟส) โดยขณะตรวจสอบยังคงมีกลิ่นของสารเคมีตกค้างอยู่ทั้งในบรรยากาศและในท่อระบายน้ำ ซึ่งเป็นไอระเหยของสารโซลีนที่ใช้เป็นตัวทำละลายหลักในการผลิตสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ สารโซลีนนี้มีกลิ่นเหม็นรุนแรงแต่ความเป็นพิษในลักษณะเฉียบพลันต่ำ เบื้องต้นกรมควบคุมมลพิษจึงได้แนะนำให้เจ้าหน้าที่เขตคลองเตยทำการปิดกั้นท่อระบายน้ำและนำปูนขาวมาโรยบริเวณโรงงานและในท่อระบายน้ำ เพื่อลดปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นของสารเคมีและประสานให้บริษัทบริหารและพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจำกัด (มหาชน) (GENCO) ดำเนินการขนย้ายกากสารเคมีที่ตกค้างจากเพลิงไหม้ประมาณ 120 ลูกบาศก์เมตร เพื่อนำไปกำจัดในศูนย์กำจัดกากของเสียอุตสาหกรรมที่อำเภอ มาบตาพุด จังหวัดระยอง ซึ่งสามารถดำเนินการแล้วเสร็จในเวลา 1 สัปดาห์

การแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤติในพื้นที่ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 ได้เกิดเหตุเพลิงไหม้บ้านเลขที่ 29 ซึ่งใช้เป็นสถานที่เก็บ ผสม แป้งบรรจุสารเคมีทางการเกษตร บริเวณชุมชนริมทางรถไฟใต้ทางด่วน ถนนพระราม 4 แขวงและเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ลูกกลมไปยังบ้านเรือนใกล้เคียงเสียหายไปกว่า 30 หลังคาเรือน และมีผู้ได้รับอันตรายจากการสูดดมสารเคมีที่ถูกเพลิงไหม้กว่า 50 ราย ซึ่งต่อมาในคราวการประชุมครั้งที่ 1/2546 เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2546 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้เขตคลองเตยเป็นพื้นที่ที่ต้องบังคับใช้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามความในมาตรา 44 โดยมีรายละเอียดของมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

1. กำหนดให้พื้นที่เขตคลองเตยตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 414 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 เฉพาะในพื้นที่หมายเลข 2.1 - 2.69 ซึ่งเป็นพื้นที่ประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง พื้นที่หมายเลข 4.1 - 4.62 ซึ่งเป็นพื้นที่ประเภทพาณิชยกรรมและพื้นที่หมายเลข 13.1 - 13.46 ซึ่งเป็นพื้นที่ประเภทสถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เป็นพื้นที่ซึ่งต้องถูกบังคับใช้มาตรการคุ้มครอง

2. ในพื้นที่ตาม (1) ห้ามมิให้มีการประกอบกิจการโรงงานเกี่ยวกับเคมีภัณฑ์ การเคมี วัตถุเคมี ปุ๋ย หรือการป้องกันหรือกำจัดศัตรูพืชหรือสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานและการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขที่เกี่ยวกับโกดังเก็บสารเคมี การต่อ ประกอบ เคาะ ปะ ผุ

พ่นสี พ่นสารกันสนิมยานยนต์ การเคลือบ ชุบโลหะ ด้วยตะกั่ว สังกะสี ดีบุก โครเมียม นิกเกิลและสารอื่นใด การหล่อ หลอม ถลุงแร่หรือโลหะทุกชนิด และ โรงงานหลอมพลาสติก

3. ห้ามส่วนราชการที่เกี่ยวข้องขยายหรือต่อใบอนุญาตให้แก่โรงงานและสถานประกอบกิจการตาม (2) เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตเดิมแล้ว

4. ห้ามสถานประกอบกิจการจำหน่ายวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายมีวัตถุอันตรายไว้ในครอบครองไม่เกินร้อยละ 1,000 กิโลกรัม

5. กรณีมีความจำเป็นเพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ตาม (1) ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีอำนาจเพิกถอนหรือยกเลิกใบอนุญาตโรงงานหรือสถานประกอบกิจการตาม (2) ได้ แม้ว่าจะยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตเดิมโดยให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

6. ตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากกรมควบคุมมลพิษ กรุงเทพมหานคร กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมวิชาการเกษตรและเจ้าพนักงานตำรวจจากกองบังคับการกองปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมตรวจสอบ เพื่อให้การเป็นไปตามมาตรการที่กำหนดไว้ใน (2) และรายงานให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและฯ ทราบทุก 30 วัน รวมทั้งให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวดำเนินการโดยเคร่งครัดกับผู้ฝ่าฝืนมาตรการดังกล่าว ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมฯ พ.ศ. 2535

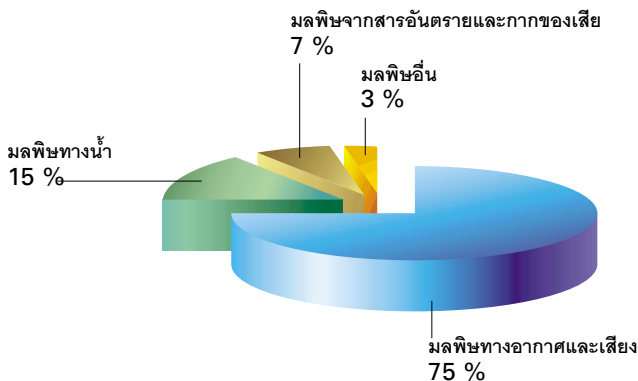
7. ระยะเวลาบังคับใช้มาตรการคุมครองในพื้นที่ตาม (2) ให้มีระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ยังได้มีมติเห็นชอบในคราวการประชุมดังกล่าวให้จัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมแห่งชาติขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อควบคุมดูแลและป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดจาก

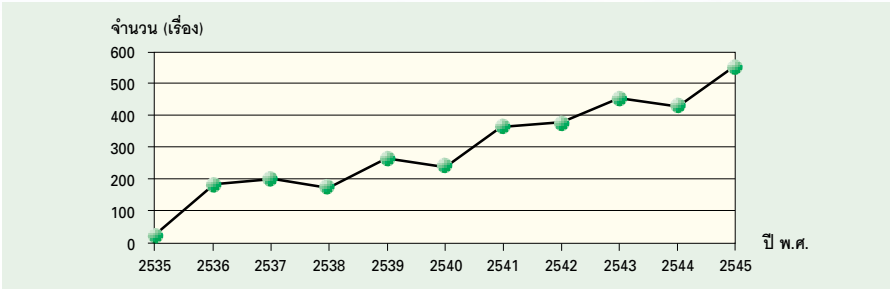
วัตถุอันตรายในลักษณะเดียวกันในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศและเร่งรัดให้กระทรวงอุตสาหกรรมเร่งออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมตามความในมาตรา 20 (1) แห่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ภายใน 6 เดือนอีกด้วย

การดำเนินการเรื่องราวจริงทุกขุ

กรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีเรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษจากประชาชนผู้ซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากมลพิษที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆ ทั่วประเทศ ในรอบปี 2545 ที่ผ่านมา จำนวนทั้งสิ้น 556 เรื่อง เป็นมลพิษทางอากาศและเสียงร้อยละ 75 มลพิษทางน้ำร้อยละ 15 มลพิษจากสารอันตรายและกากของเสียร้อยละ 7 และมลพิษอื่นๆ ร้อยละ 3 (รูปที่ 1) และในช่วงปี 2535 - 2545 เรื่องร้องทุกข์ที่แจ้งมายังกรมควบคุมมลพิษมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ (รูปที่ 2)

รูปที่ 1 จำนวนเรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษแยกตามประเภทมลพิษของกรมควบคุมมลพิษ ปี 2545

รูปที่ 2 จำนวนเรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษของกรมควบคุมมลพิษตั้งแต่ปี 2535 - 2545

จากสถิติการร้องทุกข์ด้านมลพิษ ตั้งแต่ปี 2535 - 2545 พบว่า จังหวัดที่มีการร้องทุกข์ด้านมลพิษมากที่สุด 10 อันดับแรก อยู่ในพื้นที่ภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 83 ของจำนวนเรื่องร้องทุกข์ทั้งหมดของประเทศ (ตารางที่ 1)

สำหรับกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสถิติการร้องทุกข์ตั้งแต่ปี 2535 - 2545 มากที่สุด พบว่า พื้นที่เขตที่มีการร้องทุกข์มากที่สุด 10 อันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 40 ของจำนวนเรื่องร้องทุกข์ทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 จำนวนเรื่องร้องทุกข์สูงสุด 10 อันดับแรกของประเทศ (ปี 2535 - 2545)

จังหวัด	จำนวน
กรุงเทพมหานคร	1,678
สมุทรปราการ	415
นนทบุรี	191
ปทุมธานี	190
นครปฐม	109
สมุทรสาคร	97
ชลบุรี	76
ราชบุรี	59
พระนครศรีอยุธยา	47
ระยอง	43

ตารางที่ 2 จำนวนเรื่องร้องทุกข์สูงสุด 10 อันดับแรกของกรุงเทพมหานคร (ปี 2535 - 2545)

เขต	จำนวน
ราษฎร์บูรณะ	73
จอมทอง	61
บางขุนเทียน	59
ภาษีเจริญ	56
คลองเตย	44
บางกะปิ	43
จตุจักร	39
หนองแขม	39
ยานนาวา	38
พระโขนง	36

จากสถิติการร้องทุกข์ด้านมลพิษดังกล่าว พบว่า สาเหตุหลัก คือ มลพิษทางด้านอากาศ ซึ่งได้แก่ ปัญหากลิ่นเหม็น เขม่าควันและฝุ่นละออง ส่วนมากมาจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทโรงงานอุตสาหกรรมและยานพาหนะ โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมที่มีปล่องระบายมลพิษทางอากาศและหม้อไอน้ำ รวมทั้งสถานประกอบกิจการประเภทคู่อมรถยนต์ที่มีการพ่นสีและอบสีด้วย

www.pcd.go.th

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กทม. 10400

โทร. 0 2298 2000 โทรสาร : 0 2298 2002